

СТАН КОМУНІСТИЧНИХ ПАРТІЙ В РІЗНИХ КРАЯХ. (Доказ тов. Зіновєва на IV. Конгресі Комінтерна.)

Зараз же після 3-го конгресу Комінтерна почався систематичний наступ капіталу. По всіх державах прокотилася селянська страйк, але вони здебільшого мають оборонний характер, викликаний наступом капіталістів і здебільшого починають ся поразкою робітників. Не маємо також не доцільно тяжкого становища Радянської Росії за цей період. Зараз же після 3-го конгресу почала висловити ся картина голоду в Росії. Проти нас кидали обвинувачення, ніби Комінтерн є лише знаряддя Російської Радянської Республіки, але з нашої комуністичної точки погляду цілком ясно, що Комінтерн має таке-ж велике значення для Радянської Росії, як Радянська Росія для Комінтерна. Радянська Республіка є в нашій дії таким могутнім міжнародним політичним чинником, що ніхто не може обійти його. Справа лише в тому, як віднести до нього, по який бік барикади стати.

Другий Інтернаціонал пробував використати голод в Росії, як вихідний пункт для кампанії проти Комінтерна і треба визнати, що ся жорстока кампанія 2 і 2½ Інтернаціоналів мала деякий успіх. Для політично несталого робітничого масу Західної Європи той факт, що в Радянській Росії голод, був певного роду розчаруванням в революції взагалі. Звичайно, з боку наших противників це був безсвідомий маневр, вони добре знали कि викликаний у нас голод, що головним винуватцем його є зрадники 2 і 2½ Інтернаціоналів.

Переходжу до розглядення окремих країн.

Німеччина. Питане про нашу німецьку партію стояло в центрі обговорення 3-го конгресу. Вороги наші говорили тоді про повний розпад цієї партії. Телер же, на 4-ім конгресі, се є одна з наших найміцніших, найкраще організованих партій.

Німецька партія уявляє тепер сильніша, ніж були ми в 1917 році. Рішачі події можуть наступити тут скорше, ніж дехто гадає. В нашій німецькій партії ще є суперечки і багато суперечних питань, що треба розв'язати. Але за 14 місяців німецька партія зробила величезний крок наперед. Шлях пролетарської революції лежить від Росії через Німеччину. В Німеччині є властиво тепер лише дві партії, — два табори. Майбутнє належить нам.

Тактику єдиного фронту найкраще переводили на практиці німецька і чехословацька партії, хоч німецькі партії не зовсім вдавало ся при цьому зберегти за собою свободу власної лінії, а при сій тактиці для нас являється ся обов'язковою умовою якраз береження єдиного політичного фронту. Останній зацікавлений страйк в Німеччині є класичний зразок вірного вжиття тактики єдиного фронту.

Рух заводських комітетів безперечно має велику будучину. Соціал-демократи обвинувачують нашу партію, що вона бажає скайкати конгрес цих комітетів і таким чином поставити Німеччину перед доконаним фактом, як се ніби то зробили більшовики в 1917 році. Се обвинувачення, або краще сказати, сей комплімент німецька партія на жаль ще не заслужила. Комуністична партія в Німеччині ще не сильна остільки, щоб здійснити те, що здійснювали більшовики.

Франція. На третім конгресі Комінтерна ми мало критикували французьку партію, ми жаліли її, як молодю. Се пішло їй на шкоду. Буржуазія провадить у Франції планомірну боротьбу проти 8-годинного робочого дня і я мушу твердо визнати, що Виконком не міг примусити нашу французьку партію почати планомірну кампанію за єдиний фронт і в оборону 8-годинного робочого дня.

Ми маємо тепер у Франції 3 течії. Насамперед — центр. Про

нього ми говорили раніш. Се центр, але не центристи. Ми повинні тепер спробувати залишити в них центр і викинути центризм. Центристи складають ся головним чином з тих, хто перейшов до нас із старої партії і має великі заслуги перед Комінтерном, але ще й до сї не стиг із себе соціал-демократичного Адама.

Друга течія — середна — се є група Рено. Там перебувають дуже добрі пролетарі і багато з них широко критикували тактику єдиного фронту з ліва, але кінець кінцем переконали ся в вірності нашої тактики і перейшли до нас.

Третя течія є справжня комуністична. На парижському конгресі сї товариші зробили велику помилку: вони відмовили ся взяти партійні посади. Я особисто вважаю сїй крок грубою помилкою. Але потрібно забезпечити сїй групі моральну підтримку Комуністичного Інтернаціоналу. Ся група почала боротьбу за тактику єдиного фронту і забезпечила перемогу. Ми переконали ся на підставі нових наших переговорів з сими товаришами, що розкол можна попередити і очевидно Комінтерн зробив все, щоб дійсно уникнути розколу.

Італія. Становище в Італії може служити класичним зразком. Італія на краю революції. В осені 1920 року Італія була найвищою точкою комуністичного руху. Неправда, ніби Комінтерн настоював тоді на обов'язковому і негайному переведенні революції, як заперечують наші противники. Розрив відбув ся через те, що ми вимагали усунення реформістів, як елементу, що саботує революцію, — ми вимагали підготовки партії до революції.

Італійські товариші сперечали ся про значення останніх подій в Італії: чи се є комедія, чи державний переворот? Може бути, що те й друге. Історично сї події є очевидно комедією і через кілька місяців стануть лише плюсом для робітничого руху, але в даний момент се є серйозний контрреволюційний переворот.

Чехословацька. До часу 3-го конгресу тут існувало в нас дві партії і кілька груп. За минулий рік вдало ся об'єднати їх. Се великий крок наперед. Ми зєднали під червоним прапором більшість робітників в профспілках і завоювали сцмпатію навіть в давних ворожих нам робітничих організаціях і викликали серед них уже певне розсоєнене.

Норвегія. Тут наша партія-включила в себе майже цілком всю стару соціал-демократичну партію. Із цього випливають її труднощі. Жерело їх те саме, що й у французькій партії. Норвежська партія відрізняється своєю єридною структурою, вона збудована на фундаменті профспілок. Звичайно, ми знаємо і гарні сторони норвежської партії — вона зростає ся з масою, в сьому її велика цінність, але її потрібно відкинути пережитки соціал-демократії.

Польща. Тут ми маємо нелегальну масову партію. Польська партія уже перебула одну революцію, бо вона в 1905 році уже стояла на чолі робітничої класи. Всеєз з Польщею у Виконкомі були деякі розходження: в аграрній і національній справах і почасті з польськими товаришами. Ми сподіваємось досягнути згоди з польськими товаришами. Проти єдиного фронту Польщі висловились незначна меншість і ми певні, що польська партія зможе сама усунути сї суперечності.

Балканські країни. Балканська федерація функціонує дуже зле і як така майже не існує. Потрібно буде довести ся її зміцнення. Болгарська партія повинна присвятити сьому велику увагу.

Англія. Тут розвиток нашої партії посувається дуже поволі, може бути довільніше, ніж в котрій иншій країні. Особливим завданням майбутнього Виконкому буде уважніше вивчене Англії. Комуністична партія там дуже нечисленна. При великому безробіттю комунізм розвивається ся дуже поволі.

Америка. Найбільші труднощі американського руху полягають в проблемі сполучення легального з нелегальним. В Америці ми маємо великий професійний рух і комуністичну партію з сильною фракційною боротьбою. Американська проблема потребує ще вивчення.

Австрія. Тут наша партія, не зважаючи на всі труднощі, зробила успіхи.

Угорщина. Хоч і тут зростає комуністичний рух в робітничій класі, але всеж становище нашої партії дуже зле. Ми повинні тепер створити в Угорщині справжню легальну партію. В Угорщині сполучення легального з нелегальним пройде легко, бо

ми маємо тут за собою єридану традицію.

Японія. Тут ми маємо невеличку партію, яка при допомозі Виконкому об'єднала ся з красними синдикалістичними елементами.

Протягом останнього року ми створили більш менш міцні центри в Туреччині, Китаю і Єгипті. Се є крок наперед. Так само відповідні кроки зроблено також в Австралії.

Профінтерн. Амстердамські профспілки стремлять зараз до розколу. Вони закінчили розкол у Франції і передали його в Чехословаччині. В Німеччині ми також стоїмо зараз напередодні розколу профспілок. Ми гадаємо, що наше завдання і завдання Профінтерна полягає в боротьбі проти сього розколу. Нам потрібний єдиний фронт робітничого руху, в той час як Амстердамці бажають розколу. Наш рух досяг значних успіхів також в царині кооперації і серед молоді. Перенесення центру Інтернаціоналу молоді до Москви виправдані покладені на нього надії. Комінтерн молоді працював добре.

Се є загальний огляд нашої діяльності за 15 місяців.

ПРОМОВА ТРОЦЬКОГО НА КОНГРЕСІ КОМІНТЕРНА

На 10-му засіданні 4-го конгресу Комінтерна виступив з промовою Т. Троцький.

Головне — завоювати владу. Основним політичним завданням пролетаріату, заявив тов. Троцький, в сучасний момент є завоювати політичну владу. Се завдання ми цілком здійснили в дні жовтневої революції.

А горожанська війна в нас почала ся тільки після того, як ми взяли владу в свої руки. Тільки тоді дрібна буржуазія зрозуміла вагу політичної влади взагалі.

Ми зробили надто багато помилок, але в основній нашій тактиці, вся наша діяльність підчас горожанської війни була правильна. Селянство стало на наш бік в той час, як демократія виступила як керівник контрреволюції. Ми скінчили горожанську війну і почали мирну працю.

Революція зробила велике діло. Колиб 1919 року дійсно виникла світова революція, то й у нас вся справа набрала б зовсім иншого характеру. Але і нині російська революція зробила величезне діло: земля в наших руках, велику промисловість ми націоналізували, в наших руках транспорт, зовнішній торг, Червона армія, адміністрація і школа. По скінченню горожанської війни в капіталістичному оточенні, ми примушені були вживати капіталістичних методів. Ми почали провадити нову господарську політику старими методами, НЕП — не тільки поступка се-

лянству, але й потрібний крок до соціалістичного розвитку. Ми бідні. Нам бракує капіталу. Прибутків дрібно промисловості ми вживаємо для потреб важкої і таким чином в нас одночасно відбувається ся і соціалістичне і капіталістичне збирання.

Державний капіталізм. Як основи капіталізму ми маємо в нашому так званому державному капіталізмі? В державних підприємствах, не зважаючи на наш тяжкий господарський стан, працює більш як мільон душ, в арендних підприємствах — значно менше, а на одно приватне підприємство припадає від 18 до 250 душ, 30 відс. підприємств в руках приватного капіталу. Але проте в наших руках зовнішній торг. Що до концесій, то таких дуже мало. Очевидно, капіталісти нездатні здійснити якийнебудь великий план і живуть тільки тим, що дає їм сьогодні.

Буржуазія ні до чого нездатна. Буржуазія вже нездатна організувати господарство. Робітничая клася ще не готова до керування. Криза капіталізму, яку спостерігаємо нині, є криза не періодична, але історична.

На 3-му конгресі — закінчував Троцький — нам загрожувала небезпека з ліва. А нині ми повинні всіми силами оборонити Комуністичний Інтернаціонал від небезпек з права. Комуністична партія була і залишається єдиною партією, що не обдурює трудящих.

3 ПРОМОВ ВІТКА І КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО НА ЗАСІДАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ У ВІДНІ ДНЯ 16. ЧЕРВНЯ 1922.

ВІД РЕДАКЦІЇ. — Нижче подаємо важливі уривки з промов галицьких українських соціал-демократів Семена Вітка і Антона Крушельницького, які вони виступили на одному засіданні Національної Ради у Відні, дня 16. червня 1922 р. Вітик і Крушельницький забирали також голос в дальших засіданнях Національної Ради і в сьлідуючих числах "У.Р.В." ми подамо ті їх промови. Всі промови чи уривки з них ми подаємо дослівно так, як вони є надруковані в "Звітні засіданні Національної Ради".

3 ПРОМОВИ С. ВІТКА. Критикує диктатора. Люди (Петрушевич і Ко.) вмовили в себе, що після бою ратування краї, нехтуючи волю народу роблять після диктату одної особи, яка терпить на маїю величесті, копнули Національну Раду, хоча всюди живляють її імені. Ім бракує відваги і ініціативи, ідуть дорогою жебранини. Уряд був все проти злуки з Великою Україною, бо сього шісар Карло не хотів і злучив ся тільки під напором волі народу. Як довго буде єдиновласте, так довго будуть катастрофи і невдачі, і се, що було в Генуї, повторить ся в Гаїзі і в інших конференціях.

На міжнародній арені наша ситуація є пропалою, бо проти нас стоїть Мала Антанта і третій рабінник Польща, а за нами Франція.

Дивує мене, що уряд се погрожує, що Петрушевич має вже свою марку за границею, а я скажу, що уряд нічого не робить, уряд є на те, аби тріпати гроші, писати ноті і присипляти край обіцянками. Аби писати ноті, на се не потреба уряду, ноті можна писати в якійнебудь кафеїні; а коли ми поглянемо, що один Петрушевич у Відні з кількома кривими, другий в Парижі, а третій в Лондоні, то сама делікатність вимагає сього, щоби не стави-

ти лише своїм, ба що більше — здібности на ті посади не бачу ані в одного. Для нас диктатор, а для чужих президент Національної Ради, ми маємо тільки слухати і боятися слабодуха і його оточення, який певно й 1918 року був би не відважнім ся брати владу від Поляків, бо на се не було приказу від Карла. Чиж можемо попірати тих людей, знаючи їхню роботу, історію, які нехтують волю народа, розтратили народне майно, відкидають злуку з Великою Україною, не мають жадного зв'язку з краєм і які нас всюди компромітують? Ні! Крім винку Федака нічого не зроблено, а той геройський вчинок, який диктатура використала для позички, являється ся радше протестуючим висловом самого укр. населення. Диктатура оферувала всім і вся нафту, і то одному на 25 літ, другим на тринадцять, а третому на сорок. Се саме було з тютюном і залізними, бо всім звісна ганебна історія канадійської позички Боєра.

Не буду розбирати, де гроші, що бракує, а що є, скажу лише одно, що диктатура нікому не імпонує, бо бказала ся нездібною ані ставити опору, ані будувати, ані не додержала злуку з Україною. Кость Левицький домагається ся прав для Галичини, а лишив Волинь, Холм і инші. З Генуї вернулись з ним, з Гаїзі привезуть те саме. Така політична тактика завде нас в пропасть, що стало вже з Петлюрою, і певно Петрушевич піде в кінці також його шляхами. Звіту до відома приймати не можемо. Національна Рада не може нести жадної відповідальності за політику диктатора узурпатора, який нехтує Нац. Раду. Ми приходимо з ріжними внесками, хоч певні, що перепадут, але пропонуємо вибрати дві комісії, а то політичну і фінансову для перевіреня дотеперішньої господарки: всі рішення, уряд і позички диктаторські узяти не легальними і перервати засідання до покінчення вище наведених завдань. Ми знаємо, що є тільки одна єдинина Україна і що як булиб йшли разом, то справа булаб стояла ліпше, знаємо, що в українській республіці має панувати народ і що диктатура є тільки забавкою поодиноких фамілій чи груп і коли що положемо, не змінить ся, то ми витягнемо з сього відповідні консеквенції. Ждаємо же раз вибрана двох комісій, а коли противна сторона поставить свої внески, то ми поставимо нові внески і витягнемо консеквенції.

З ПРОМОВИ А. КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО.

Що до фінансового реферату, то мушу сказати, що Сінгалевич вивязав ся добре. Реферат мав свої добрі, але також і злі сторони. Дав короткий перегляд від початку організування посольства, його діяльність і теперішній стан каси, але дивує мене, що відкидає від себе відповідальність. Зясував розвал Австрії, де всі крали, а ми придивлялись се, зясував діяльність Секретаріату, злий зв'язок з краєм, непатріотичність молоді і офіційні і т. д., згадав про корупцію 16 французьких газет і дивується ся, що тоді не заплачено тої незначної квоти (8 мільонів франків), а бузили мали на цілий рік в нашій розпорядимості 16 газет.

Занігте, хто підписав Національну позичку в Америці, в чий імені, котра Національна Рада унововажала їх до сього? Се дуже важне і мусимо дістати на се відповідь. Деж гроші привезені з Кампанья? Скажано, що то є військовий депозит, а се за мало і неясно. Як виглядає канадійська тютюнова позичка Боєра? Вона чорна, скомпромітована і за неї Національна Рада не може брати відповідальности. Американська позичка розходить ся. Бразилія не дасть нічого, так що велике питання, чи вернуть ся боудай коншта Карманського до Бразилії. Грозить фінансовий крах, а се тому, що власть лежить в руках одної людини, яка жадає сліпого послуху. Жадних пояснень не дає за американський позичку, бо вона підлягає Закордонному Уря-

ЗІЗД СТОВАРИШЕННЯ УКР. РОБ. ДІМ.

До філій і відділів Стіваришєня Українськїй Робітничїй Дїм. Дорогі Товариші!

- Екзекутивний Комітет Стів. Українськїй Робітничїй Дїм отрим повідомляє всі Філії, Відділи і Загал Членства Стіваришєня, що сьлідуючий регулярний річний Зїзд Стів. У.Р.Д. відбудеть ся на днях 15, 16 і 17 сїчня 1923 р. в салі Українськїй Робітничїй Дому в Вїшнієру.
- ПРОГРАМА ЗІЗДУ:**
1. Отворене зїду.
  2. Вибір президїї зїду.
  3. Вибір верифікаційної комісії і перевірене повновастей делегатів.
  4. Справозданє заряду Стів. Укр. Роб. Дїм.
  5. Справозданє адміністрації "Укр. Роб. Вістїй".
  6. Справозданє заряду "Пролеткульту".
  7. Справозданє Центр. Орг. Комітету Секції Жен.-Робітничїй.
  8. Справозданє делегатів філій і відділів Стів. У.Р.Д.
  9. Вибір комісії: контрольної, маєткової, просвітно-пресової, організаційної, статуткової, резолюційної і фінансової.
  10. Засідання комісії і їхні справозданя.
  11. Українськї робітничї і фермерськї домї в Канаді.
  12. Робітничї дітотчі школи.
  13. Орган Стіваришєня Укр. Роб. Дїм.
  14. План праці Видавництва "Пролеткульт" на сьлідуючий рік.
  15. Робітничє Запоможє Товариство.
  16. Організація женщин-робітничїй.
  17. Організація фермерів.
  18. Справа допомоги визвольної боротьбі в Східній Галичині.
  19. Справа технічної помочі Радянськїй Україні.
  20. Ревізія статута Стів. У.Р.Д.
  21. Вибір заряду і контрольної комісії Стів. У.Р.Д. і комітетів на 1923 рік.
  22. Замкненє зборів.

Програму належить добре обговорити перед зїздом.

Філії і Відділи Стіваришєня повинні сїю програму добре обговорити на своїх зборах і перед зїздом надіслати до Екз. Комітету Стів. У.Р.Д. свої пропозиції що до найкориснішого розв'язаня і полагожденя поставлєних в програмі справ.

Право представництва. Філії і Відділи Стіваришєня, включаючи і всі Відділи Секції Женщин-Робітничїй мають право вислати одного делегата, або одну делегатку за кожних своїх 25 членів або членкинь, або частину сего числа (коли Відділ числить менше чим 25 членів або членкинь, то все має право вислати одного делегата). Товариства, що є членами Стів. У.Р.Д. мають право вислати по одному делегатові з правом рішачою голосу.

Братні делегати від товариств і посторонних організацій, а також члени Стіваришєня, котрі не є делегатами, мають право дорадочого голосу, можуть брати участь в дискусїях, давати пропозиції, але не мають права голосувати, хїба, що в деяких справах таке право буде їм данє рішенєм уповномочєних делегатів.

Делегатки Секції Женщин-Робітничїй. Відділ Секції Женщин-Робітничїй повинен подбати про висилку своїх делегаток де се можливе, а де неможливо вислати від Відділу своєї делегатки, то належить дати повновасть делегатові від Відділу Стів. У.Р.Д.

Делегати від фермерських товариств. Екзекутивний Комітет, широ запрошує на сей зїзд представників фермерських товариств, які повинні взяти участь в зїзді, вислаючи своїх делегатів зпоодинокя, або по кілька товаришів спільно.

Назиска вибраних делегатів належить подати до відома Екз. Комітету перед зїздом.

З товаришкїм привітом, Екзекутивний Комітет Стів. Укр. Роб. Дїм.

РОЗБИТЄ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В МОСКВІ.

МОСКВА, 13. грудня. — Вчєра вечерю прийшло до зїрвання переговорів на конференції в справі розоружєня балтійських країв. Предсїдательє на рад Максим Лїтвінов проголосив конференцію розв'язаною. Безпосередню причиною зїрвання переговорів було становище польського делегата, який заявив ся проти підписаня договору в справі зменшеня армії, доки не будуть підписані найпершї яв инші договори. По сторони польського делегата станули делегати Фінляндії, Естонії і Латвії. По сторони радянськїй делегация Лїтви, яка є ворожо настроєна супроти Польщі головво з привоуду свого спору о Вільно.

Колї предсїдательєви конвенції влучено повисше наведену декларацию з підписами Польщі, Фінляндії, Естонії і Латвії, Лїтвінов заявив, що даліше ведєне переговорів булоб тільки даремною витратою часу, а проголосив конференцію закритою.

Що ви тут приїздили, коли ви відмовляєтесь розоружити", заявив рішучим голосом Лїтвінов перед закритєм конференції. "В дотеперішних до-

говорах між Радянськими Рєспубліками і вами залишили ми ведєне пропаганди і оружної агресивности та дали всьому моральну гарантію, якої ви тільки домагали ся. Колїж ваші прирєчення будуть безвартісні, то чи не будуть таксамо безвартісні наші гарантії?" Польська делегация від самого початку конференції виявляла своє опозиційне становище відносно зменшеня оружя. Під час дискусїї виказав Лїтвінов, що польський делегат князь Радзівїл послугував ся неправдивими даними про дійсний стан польської армії. Колї польський делегат подав стан польської армії на 294.000 жовїтерів, Максим Лїтвінов предложив польськїй урядовий звіт до "Лїги Націй", в якїм було виказано, що польська армія числить 375.000 жовїтерів. Упертість польської делегції, яка тільки "в принципі" годилася на предложеня радянськїй делегации, довела до розбитя переговорів.

Помимо розбитя конференції більшовики віднесли велику моральну побїду! Вони показали шлому світові, а передовсім Злученим Державам, що вони є готові зменшити Червону Армію з 800.000 на 200.000 людей.

Товариші! Колї змінїєте своє місце побуту, подавайте звєсїдїя свою стару і нову адресу. Сим заощадите багато часу для адміністратора і скорше дістанете часопис на нову адресу.